

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Monstris Et Monstrosis, Qvam Mirabilis, Bonvs, Et
Ivstvs, In Mvndo Administrando, Sit Devs, Monstrantibvs**

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1647

Capvt X. Quantum ex rege Nabuchodonosore, & ob quæ peccata,
monstrum factum sit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51168](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51168)

CAPVIT X.

*Quantum ex rege Nabuchodonosore, &
ob qua peccata, monstrum fa-
ctum sit?*

§. I.

*Ionis in taurum mutata fabula in rege Na-
buchodonosore historia facta.*

Hactenus pœnam minùs atroci-
bus peccatis monstrositate re-
positam palam fecimus: nunc
maioris monstri maiora delicta prodigiosè
punita è diuinis litteris producemus.
Apud Poëtas, monstrum ingens erat Ina-
chi filia Io in iuuenecam mutata; & gran-
dius Iuppiter ipse, qui illam fingitur mu-
tauisse. Nimirum

*Quid. l. 1.
Met.*

*Idem. l. 2.
Met.*

*Sceptri gravitate relicta
Ille pater rectorq; Deum, cui dextratri-
sulcis
Ignibus armata est, qui nutu concutit
orbem,
Induitur faciem tauri, mistusq; iuuen-
cis
Mugit, & in teneris formosus obambu-
lat herbis.*

Formo-

Formosusné fuerit Deus, & vt fingitur supremus Deorum, in taurum abiectus, nemo est, qui credat; immò nec rem ipsam credimus. Fabulæ, apinæ, tricæq; saperdarum. Vera audite, de magno rege, qui de se ipso, omnibus populis, gentibus & linguis, qui habitant in vniuersa terra, scribit: Ego Nabuchodosor quietus eram in domo mea, & florens in palatio meo; narratq; fatidicum calamitatis suæ somnium, in quo audiuit vocem Angeli fortiter clamantis: Alligetur vinculo ferreo & aereo in herbis, quæ foris sunt, & rore cali tingatur, & cum feris pars eius in herba terra. Cor eius ab humano commutetur, & cor fera detur ei: & septem tempora mutantur super eum. Quæ hæc mutatio? quod somnium? Hæc est interpretatio sententia Altissimi, qua peruenit super Dominum meum regem, ait Daniel. Eijcient te ab hominibus, & cum bestiis ferisq; erit habitatio tua, & fœnum vt bos comedes, & rore cali infunderis: septem quoque tempora mutabuntur super te, donec scias, quod dominetur Excelsus super regnum hominum, & cuicumque voluerit, det illud. Omnia hæc venerunt super Nabuchodonosor regem. &c. Et ex hominibus abiectus est, & fœnum vt bos comedit, & rore

Dan. 3.
98.
Idem c. 4.
1,

& rore cali corpus eius infectum est; donec capilli eius in similitudinem aquilarum crescerent, & unguis eius quasi animum.

§. II.

Quanta in Nabuchodonosore facta sit metamorphosis?

Hæc quanta regis fuit metamorphosis? Cor eius ab humano in cor fera commutatur, & ex sapiente fit amens. Pro torquibus, armillis, & annulis, vinculo ferreo & aereo alligatur. Quando enim in amentiam versus cœpit delira fari, atque insanire, mox ne sibi & alijs noceret, compedibus astrictus fuit, manicisque vinctus & inclusus. Denique autem monitu Danielis solutus compedibus, ex regia domo, & palatio suo, in quo floruerat, aufugit in silvas, retentis manicis ferreis in manibus, ne illæ coniungi possent, neque ijs vteretur ut homo, sed ut illis disunctis reperet ad herbas more bestiarum. Idcirco enim dicitur: *Alligetur vinculo ferreo & aereo in herbis.* Itaque, qui erectus antea incedebat, postea deiectus coactus est repere; qui prius sub auratis tectis habitabat, postea debuit manere sub Ioue frigido; qui prius tot satrapas & magnam aulicorum turbam coronam-

ronamque habuit circumstantem, iam inter ceruos & lupos, inter apros & vrsos, inter leones & dracones versabatur; qui antehac fercula videbat in mensam inferri, quorum ne numerandi quidem, ne dum edundi copia erat, postea pro lautitijs regijs, *facnum ut bos comedit*; qui antea comitus caesariem calamistris crispabat, & vnguentis Arabicis imbuebat, postea illi crescebant *capilli in similitudinem aquilarum*; cuius digiti antea gemmis, velut caelum stellis lucebant, postea *ungues quasi anium*, aut falconis hamabantur. Et haec omnia, per septem annos, est passus, ut tanto acerbius, quanto diutius deprimeretur; passusque est, postquam iam triginta septem annis regnavit, ut tanto tempore assuetus delitijs, grauius sentiret calamitates inexpertus. Nonne haec magna est metamorphosis?

Dan. 4
30.

§. III.

Non esse parabolam sed veram historiam regis Nabuchodonosoris.

Maior apparebit haec mutatio, si quid non sit, & quid sit, in aprium deducamus. Etenim magnitudine prodigij adductus Origenes cum suis, aulus est affirmare, haec de

de

de Nabuchodonosore non historicè, sed parabolicè duntaxat narrari, & sub regis huius nomine, casum Luciferi depingi. Verùm D. Hieronymus & alij plerique aiunt, hanc esse hæresin; cùm ex simplici narratione eius facti pateat, historiam esse; & scriptura clarè dicat, *omnia hæc venerunt super Nabuchodonosor regem*, quæ scilicet ipse priùs narrauerat, sibi in somno ostensa, ac postea re ipsa contigisse. Quo pacto autem contigerint, vel contingere potuerint, graphicè certatur. Ne eadem omnium est sententia.

Dan. 4.
25.

§. IV.

Quibus modis mutari potuerit, vel nõ potuerit Nabuchodonosor?

Quatuor sunt modi, quibus id contingere potuit; 1. vt Nabuchodonosor talis in oculis tantùm aliorum videretur; 2. vt talis sibi duntaxat esse putaretur. 3. vt fera talis re ipsa esset. 4. vt partim talis esset, partim talis non esset, qualis ab authoribus perhibetur. Primus modus placuit Michaeli Medina, existimauit enim, regis in bestiam conuersionem nequaquam veram, sed phantasticam duntaxat fuisse; quo pacto etiã Apostoli, quando Christum

Michael
Medin.
lib. 2. de
Ede, c. 7.

vide-

viderunt ambulantes supra mare, putauerunt phantasma esse. Eiuscemodi autem phantasma vel à dæmone potest fieri, vel à Deo. A dæmone, per præstigias. Quo sensu comicus ait:

Glaucoram ob oculos obijciemus, eumq; ita

Plant. in milite glor.

Faciemus, ut quid viderit, non viderit.

Hæc arte sagi, & magi, dæmonis auxilio, ita perstringunt falluntq; oculos intuentium, ut præsentem vel non videantur, quemadmodum apud Homerum Ulysses, & apud Virgilium Æneas

Infert se septus nebula (mirabile dictis)

Virgil. Æneid.

Per medios: miscetq; viris: neque cernitur ulli;

vel videantur esse picæ, feles, canes, lupi; unde & lycanthropi vocantur, qui sub figura lupi ovium gregem exagitant, invadunt, occidunt, & mox in hominis formam reuertuntur. Habemus pro dolor exempla quotidiana in nostris sagis, etiam sub eiusmodi forma sauciatis. Et mentionem facit talis transformationis D. Augustinus; nos autem infra fusiùs. Cum ergo Deus voluit Nabuchodonosorem humiliare, potuit permittere cæcæ dæmoni,

S. August. l. 18. civit. cap. 18.

vt aliquid simile circa eum operaretur. Im-
 mō potius potuit ipse Deus, circa corpus
 regis, quandam bestię figuram circumpo-
 nere, sub qua, ab alijs aspicientibus be-
 stia esse crederetur. Quemadmodum femi-
 nam, ad se adductam S. Hilarion curauit:
 alijs, per magicas artes, iumentum esse ap-
 parebat, quę S. Hilarioni mulier, vti re-
 uera erat, videbatur. Hoc modo potuit &
 Nabuchodonosor superuehri, & ferę fa-
 ciem præ se ferre; non tamen re ipsa hoc
 modo ferę faciem præ se tulit. 1. Quia
 hoc non est mutari, sed tegi. 2. Quia
 non ab extrinseco, sed intrinsecus eum
 mutatum esse significant illa verba: *Cor eius*
ab humano commutetur, & cor fera detur ei.
 3. Quia *foenum ut bos comedit*, quod non
 facturum fuisset, si in se ipso mutatus non
 esset, sed tantum alijs mutatus apparuisset.
 4. Quia commemorantur *disertę capilli eius*
in similitudinem aquilarum creuisse, & un-
gues eius quasi anium. 5. Quia ipse de se
 testatur suo, non aliorum sensu, sanato:
sensus meus reuersus est ad me, & figura mea
reuersa est ad me. Quod non dixisset, si in
 eo tantum deceptus esset sensus alienus.

S. Hicro-
 in vita S.
 Hilario-
 nis.

Dan. 4.13.

§. V.

87

§. V.

Cerebro corruptorum lepida exempla.

Est igitur secundus modus, ut mente
erita, non jam alijs, sed sibi ipse, per ima-
ginationē vitiatam, in feram transforma-
tus crederetur. Hæc sententia videtur S.
Thomæ, sed in libro 2. de Regimine, quem
Bellarminus alijs; non censent esse S. Tho-
mæ. Habet tamen pro se multa exempla,
neque caret ratione. Exempla accumulat
Galenus, & post eum Leuinus Lemnius; &
Iacobus Bidermannus in Utopia; quorum
nonnulla libet breuiter perstringere, in
gratiam hypocondriacorum, id est, quo-
rum præcordia humore melancholico ac
flatibus rurgent, è quibus morbus iste fre-
quenter talia per imaginationem monstra
efficit. *Quidam*; inquit Leuinus Lemnius,
putabat nasum sibi excreuisse in immensum, ut
elephantis proboscidem circumferre videretur.
Medicus hunc ei morbum & phantasiam hac
arte exemit: longum farcimen naribus ad-
monit, arreptaq; nouacula, illud sensim absci-
dit, ac tandem extimam nasi partem perstrin-
xit, ut sanguis deflueret; itaq; imaginarium
ei nasum auulsit: atque prescripta ei soporife-
ra portione, & salubri diata eum plenè curauit.

Bellarmino
lib. de
script.
Eccles.
Leuin.
Lemn.
lib. 2. de
complexo

Y

Qui-

Quidam aiunt, eum antè comedere noluisse, quàm denasaretur, quòd putasset, viam cibi impeditam esse, naso supra os propendente. Alius existimabat, caput suum alvear esse, ideoque & volebat, fimo bubulo illud circumlini, ut apes tanto libentius tutiusque in eo habitarent. Fuit & qui se capite omnino carere arbitraretur, manūque supra verticem ducta illud in vacuo aère quæriraret. Quidam intestina sua putabat ab inquilinis aquaticis habitari; eaque; saltantibus hinc inde & coaxantibus ranis infestari; donec medicus ei dedit potionē, ac subdito clystere, ranas in subiectam peluim coniecit, quibus visis opinionem illam peruersam posuit, credens, se eam sobolem peperisse. Fuit & qui diceret, se cum Hecuba in canem mutatum esse, eaque; propter identidem baubare solebat, ac prætereuntes allatrare. Quin & ossa, more canum, rodebat. Alius censebat se membra habere vitrea, idcirco rogabat homines, ne ad se accederent propius, nec se tangerent, metuebat enim ne frangeretur. Quin aiunt eum opinatum esse, se caligas quoque; habere ex vitro, vnde semper stabat, metuens, ne si sederet, ea qua-

si vi-

si vitri fragmenta dissilirent. Fuit & qui imaginaretur, se Cardinalem esse; & rubri pilei epomidisque purpureæ loco, in publicum processurus, supparum capitâ iniiceret coccineum, vt bardocucullum vel subuculatus gestare videretur. Plura in hanc rem exempla videri possunt apud Bidermannû nostrum. Quæ perspicuè ostendunt, multos dementire, & verò etiam stultos fieri, ob solam vehementem rei alicuius amabilis, vel execrabilis apprehensionem. Enimverò Seneca testatur Bibium Gallum Romanum, imitando gestus stulti, eos ita phantasiæ impressisse, vt inde reuera stultus euaserit, neque post eum diem indiguerit stultitiæ simulatione.

§. VI.

Mutationem Nabuchodonosoris, non fuisse merè imaginariam.

Itaque tali modo censet S. Thomas, vel quisquis illius libri est author, regem Nabuchodonosorè in feram mutatum. Eiusdem opinionis est etiam Franciscus Valesius, & Hieronymus Mercurialis, qui prorsus existimant, nihil aliud fuisse regis huius metamorphosin, quàm morbum, quem medici melancholiam appellant,

Franciscus
Vales. de
sacr. Phil.
cap. 80.
Hieron.
Mercur.
lib. 6.
var. lect.
c. 20.

quo qui nimio laborant, insaniunt, & incredenda somniant vigilantes. Imaginatur, se captos, catenis ligatos, gladio subiiciendos, strangulandos: jam hoc, jam illo morbo affligi, sæpe etiam mortuos se esse suspicantur. Quippe ni etiam se aliaputant esse animalia? asinos aureos, unde rudere conantur; leones Nemeæos, quare & rugitum tentant; molossos Anglicos; hinc identidem latrant; gallos galinaceos, atque idcirco latera concutiunt, & diem cantu salutant; lupos famelicos, unde & greges quærunt; quos sæpe pro hominibus aspiciunt, ut apud Poëtas Aiax, qui sæuijt in gregem porcorum hostes suos esse arbitratus. Eiuscemodi melancholia *canina, lupina, &c.* Latinis, Græcis *λυκῶν θρωπία*, Arabibus *cutabut* appellatur. Modus iste non sufficit, & meritò dicitur à Cornelio non adæquatus; quia nullus naturalis morbus figuram hominis mutat; neque temperamentum eius ita efferat, ut per septem annos cibo ferino, & quasi fera cum feris uiuat. Neque sanè regi reliquæ in siluis feræ pepercissent, si mutatio ista fuisset in sola illius phantasia, quam non vidissent. Et, estò protegi à Deo, etiam sic potuif-

potuisset, contra vim aliarum bestiarum, eertè neque Daniel, neque ceteri satrapæ eum ex aula in siluas eliminassent, si vidissent nihil in eo, nisi phantasiâ corruptâ; sed eum domi catenis alligatum, aut conclavi cohibitum custodijissent, donec ad se rediret; sicut & alij insani custodiuntur.

§. VII.

Nabuchodonosorem nec bestiam, nec semibestiam fuisse.

Tertiò igitur quidam Iosepho ascribunt eam sententiam, quasi Nabuchodonosor reipsa ex homine bestia sit factus. Sed neque Iosephus id scribit, neque ratio patitur; si enim tam anima, quàm corpus subiissent eiuscemodi mutationem, non jam ipse vinculo ferreo & areo alligatus fuisset, non ipse fœnum ut bos comedisset, non rore cali corpus eius infectum esset; non capilli eius in similitudinem aquilarum creuissent, & unguis eius quasi avium; sed hæc omnia bovi, aut bestię accidissent, quæ nihil peccauerat, anima regis annihilata, vel in exilium pulsa, atq; tantisper vagari iussa.

Quamobrem Dorotheus & Epiphanius volunt Nabuchodonosorem non totum in feram fuisse commutatum, sed interiùs

Doroth.
in synopsi.
Epiphan.
in vita
Danielis.

formam hominis, hoc est, animam immortalē seruasse; exteriùs autem prorsus fuisse aliã, & quidem bestię figurã indutum; ita scilicet, vt anteriùs figuram bouis, posteriùs leonis referret. Itaque putant, cum taurino capite cornua ventilasse; & juba ac cauda leonina terribilem extitisse. Fundamentum istorum est, quòd boui leonem addant, tum quia Septuaginta interpretes vertunt, *capillos eius non in similitudinem aquilarum, sed leonis creuisse*; tum quia dicitur, *cor non bestię, sed fera detur ei*; bos verò, licet sit bestia, non tamen est *fera*, leo autem & bestia est, & fera. Quare hi idem de Nabuchodonosore fingunt, quod Poëtæ de Gyge & Minotauro, quos partim fuisse homines, partim boues, canunt. De Gyge

Dan. 4.
30.

Quid, l. 4.
Trist.
eleg. 6.

Centimanumq; Gygen, semibouemq; virum.

De Minotauro:

Semibouemq; virum, semivirumq; bouem.

Hæc quoque sententia nimium dicit. Nam ex homine, boue, leone triplex monstrum facit. Tametsi enim demus, aliquam veri hominis, immò plures partes posse esse

mem-

membra aliarum bestiarum, non tamen concedimus, omnes partes ac membra (præfertim præcipua) posse esse sufficiens animæ rationalis instrumentum, vnde etiam supra docuimus, Satyros, centauros, & similia monstra, siqua sunt, potiora habere hominis. Immo neque Poëta dicit in Gyge, aut Minotauro animam hominis, corpus totum bouis fuisse, sed *Semibouemq; virum, semivirumq; bouem* vocat; quòd corporis vna pars hominem, altera bouem retulisset. In explicatione porrò somnij Daniel nullam leonis, sed tantum bouis mentionem facit. Ad *feram* quod attinet, cuius cor dandum regi ait scriptura, notum est, boues non tantum cicures esse & domesticos, sed etiam agrestes & feros, vti sunt vri & bisontes.

Supra
cap. 48.

Dan. 4. v.
29. & 30.

§. VIII.

Quam Nabuchodonosor in anima passus sit mutationem?

Restat igitur quartò media sententia, vt dicamus, Nabuchodonosorem & secundum animam, & secundum corpus, non tamen tantum, quantum citati volunt aucthores, mutatum fuisse. Secundum animam verè mansit homo; licet humanus ei

Y 4

sensus,

Dan. 4.
30. seq.

sensus, quoad exercitium & sensationem humanam, & vsum rationis fuerit ademptus. Secundum corpus autem & precipuas eius partes, etsi manserit homo, tamen ita nonnullæ deformatæ sunt, vt bestia potius quàm homo videretur. Quæ singula à nobis declaranda sunt. 1. Nisi enim illi eadem anima mansisset, & idem corpus, non essent vera, quæ de illo narrantur; non fuisset idem, qui peccasset, sed bos pro eo, sicut olim cerua pro Iphigenia, substitutus pœnas dedisset. Nisi etiam idem corpus seruasset, tunc anima humana corpus bouis informasset, neque debita sibi organa habuisset, quod non magis fieri potest, quàm si anima bouis corpus hominis informaret. 2. Dicitur tamen potest anima mutata, secundum vitiatam suam imaginationem, secundum ligatum rationis vsum, secundum tactus, gustus, & odoratus sensationem. Siquidem cordis & corporis eius temperamentum ita immutatum effertur; est, vt esset simile feræ bestiæ, quantum fieri potuit, citra humanitatis, siue naturæ humanæ amissionem. Certè si fœnum vt bos comedit, stomachus aliam habere vim concoquendi debuit; aliam vim palatus,

vt ei

vt ei fœnum saperet; aliam odoratus, vt
pronidore culinæ graminis fragrantiam
sequeretur; aliam etiam tactus; vt non sen-
tiret frigora & æstus, rorem cæli super se
cadentem, genibusque incedens non dole-
ret. Denique emota mente, rationis vsum
amisit; eiusque loco utebatur phantasia,
eaque & ipsa corrupta, & velut ferina,
qualis est vri, vt fœnum, vt societatem fe-
rarum, vt loca sola, & saltus reconditos
appeteret; quemadmodum exoticè melan-
cholici è domo se proijciunt, & sepulchra
quærunt, & libenter versantur cum cada-
ueribus. Ita enim etiam, apud Homerum **Homer.**
quispiam vt dolori mentis, & tristitiæ ani- **Iliad. l. 3.**
mi vacaret, lucos auios & solitudines ca-
ptabat:

*Nam miser in siluis mærens errabat
opacis,
Per campos solus latos, perq; auia rura,
Ipse suum cor edens, hominum vestigia
vitans.*

Ita quondam fertur Atys in Phrygium ne-
mus delatus, cuius vel fabulam, vel su- **Arnob.**
perstitutionem exagitat Arnobius. Is enim **lib. 5.**
& ipse in dementiam datus fuit,

Adytq; opaca siluis redimita loca Dee.

Y 5

Stimu-

Caull.
de Aty
EXIV.

Stimulatus ubi furenti rabie, vagus ani-
mi;

Veluti insueta vitans indomita iugi,
aut dominos, ut herifuge

Famuli solent, ad Ida tetulit nemora pe-
dem,

Vt apud niuem, & ferarum gelida sta-
bula foret,

Et earum omnia adiret furibundus la-
tibula.

Ubi viridis algida Ida niue amicta loca
coluit,

Ubi cerva siluicultrix, ubi aper nemori-
uagus.

Ubi cuncta mugienti fremitu loca reto-
nant.

Sic & Nabuchodonosor demens fugit in ne-
mora fera.

Atque hoc est, quod dicitur: *Cor fera detur ei*; nempe priuetur sensu humano, qui facit ut homo sit animal ciuile, & hominum amet societatem; fiat amens, insaniat, videatur sibi non esse amplius homo, sed bestia, sed fera, sed vrus, ut in saltus ac nemora exeat. Siquidem *cor*, in diuinis litteris idem est, quod mens & intellectus, item quod appetitus & voluntas. Quod enim

cor est in corpore, hoc ratio & voluntas est in anima & toto homine. Cùm igitur bestia nec mentem habeant, nec voluntatem, vice mentis habent imaginationem, quæ eas earumque actus regit; & loco voluntatis, habent appetitum ferinum. Quando ergo dicitur, *cor fera detur ei*; idem est, ac si diceretur phantasia fera detur ei, & appetitus ferinus. Quo pacto etiam magni peccatores fiunt *sicut equus & mulus, quibus non est intellectus*, tantum enim imaginantur sibi, appetuntque ea, quæ sub sensum cadunt. Ita pleraque Nabuchodonosoris cogitatio erat de fœno & pascu, hoc noctes & dies appetebat ferè vnum, quod sensui blandiebatur. Dixi, pleraque cogitatio, quia valde verosimiliter aliqui censent, eum quædam lucida mentis interualla habuisse, sicut multi insanorum. Ita enim pristinae dignitatis amissio eum magis afflixit, si cognouit, quod amisit. Ita & potuit errorem suum agnoscere, ac retractare; iuxta illud, *donec scias, quòd dominetur excelsus*, hoc est, donec ex tua pœna Deum vindicem agnoscas, & ad eum atque ad te ipsum redeas. Hæc in anima passus est, quæ tamen

Psal. 33, 9.

Dan. 4, 32.

tamen non animam in se, sed in usu actūq;
duntaxat potentiarum attigerunt.

§. IX.

*Quam in corpore mutationem passus sit
Nabuchodonosor?*

In corpore autem sanè mutationes plu-
res sustinuit. Nam 1. cū dicitur, *cor fere-
detur ei*, potest cor propriè sumi; quia cor-
dis, & per cor totius corporis complexio
fuit in Nabuchodonosore commutata; ita
vt ex humano ferinum fieret temperamen-
tum. Quod si sanguis alimentī naturam
sequitur; ex fœno, quem chilsī stomachus;
ex chilo, quem sanguinem hepar, ex hoc
tali sanguine, quos spiritus, vel vitales,
vel animales cor potuit in reliquum cor-
pus deriuare? Hinc panè totus fuit effera-
tus. 2. Ob hanc causam etiam externus
corporis habitus magis fuit ferinus, quàm
humanus; nullum igitur cultum admisit;
vestes omnes, more insanorum, laceravit
& abiecit. 3. Quia semper nudus incessit,
foli, æstibus, rori, frigori, niuibus, pluuijs,
omnibusq; cæli iniurijs, vt fera, obnoxius
mirificè fuit vstus, denigratus, & detur-
patus. 4. Sed præcipua fuit faciei muta-
tio; cilia & supercilia non folliculis, sed
corni-

cornibus paria. 5. Genæ nullæ apparebant, neque frons cernebatur, vix ipsi oculi, vix nasus eminuit è piloso vultu. 6. Labia herbam carpentia in rostrum induruerunt. 7. Ungues & barba & capilli (qui nisi etiam ijs, qui integris sunt sensibus, sæpe rescentur, solent turpiter, ac ferinum in modum crescere,) ita fuerant aucti, vt barba quidem ad terram dependens humum verreret, capilli autem totum ferè corpus tandem velut palla contegerent; ungues verò adeò longi densatiq; fuerant, vt ungues referrent vulturum, aut aquilarum. Apud Danielem, c. 4. v. 30. dicitur, *capillos eius in similitudinem aquilarum creuisse*, pro *aquilarum*, Septuaginta habent, *leonum*. Vnde S. Epiphanius & Dorotheus putauerunt, regem in leonem transformatum. Sed Latina versio & Chaldaica habent, *aquilarum*, hoc est, vt in Chaldæo textu legitur, *donec pili eius multiplicarentur, instar aquilarum*. Quare, sicut Nabuchodonosor incessu & forma boui similis erat, ita pili eius aquilæ comparantur, ob copiam & densitatē; itemque ob colorem. Sicut enim pili aquilæ, plerumq; sunt admodum nigri; ita & regis nigri

nigri

nigri erant, ex copia melancholiæ, quæ crassissimâ fuliginē exhalat; ex qua pili hi generabantur. Poterant etiâ pili eius aquilinis æquiparari, ob prolixitatē & formâ; vt enim cristæ in capite aquilæ prolixius excrescunt, eriguntur, crispæq; & horridæ, & minaces existunt; ita, & regis huius pili, instar rapacis auis, vndiq; assurgebant, vt vel erinacius videri posset. 8. Quamquã etiam cutis ipsa vrsi aut elephanti corio similis dura erat, & ferina, crassissimisq; comis horripilabat; immò pili setas ipsas referebant, quia à *copiosissima fuligine crassissima melancholia oriebantur*, inquit etiam Valesius. 9. Ad hæc ipse incessus & figura, erat bestię, non hominis. Neque enim os sublime ferebat, aut cælû tuebatur, vt erectos ad sidera vultus tolleret, quemadmodû homo, & bipes; sed curuatus, pronus & cernuus, manibus pedibusq; reptabat, quemadmodû bestia & quadrupes, & Anthapathitæ, qui instar quadrupedû incedunt. 10. Idcirco manus, quibus repererat, & genua quibus nixus erat, ita induruerunt, adeoque incalluerunt, vt bouinis vngulis, aut calcibus equinis ambulare videretur. 11. *Addunt ali-*

qui,

qui, ait Cornelius à Lapide, regis huius ge-
nium vertebrae inversas fuisse, ita ut extror-
sum quadrupedum more prominere; idq; ut
pari cum bobus celeritate curreret, & inaequa-
lia loca transiliret: nam si genua eius introrsum
humano modo plicata fuissent, fuisset ipse ad
valem motum & saltum ineptus. Hac opinio
videtur congrua & probabilis. Nam hic situs
ad incedendum, more quadrupedum, est natu-
ralis, & sane necessarius ad hoc, ut talis in-
cessus continuari, diuq; durare possit, ut patet
experienti, & docent populi singularis ve-
locitatis, quos Gellius lib. 9. c. 4. refert
vestigia pedum habere retro porrecta, non
ut ceterorum hominum prospectantia. 12.
Bovina Nabuchodonosori cornua, existi-
mant nonnulli, pictorum licentia & privi-
legio appingi; sed, quamvis de his nihil
certi dici queat; non est tamen incredibili,
ei aliqua cornua adnasci potuisse, &
temperamento humano in ferinum commu-
tato; cum non solum in fabulis legamus
Actiones cornutos, sed id etiam factitatum
in historijs reperiamus; ut taceam, *faciem* Exod. 34.
Moysis *cornutam* apparuisse, quippe quia 29.
illa cornua alterius fuerunt rationis, radijs
circum caput honorifica luce emicantibus.

Illud

Illud tamē hinc dubiū existit, num & dentes superiores amiserit Nabuchodonosor, quorū materia in cornua missa sit, quæ subierunt. Factum & hoc esse credibile est; ita enim, more boum, fœnum potuit commodiùs carpere ac ruminare. 13. Quidā eidem dependulā retrō caudam adiiciunt, quod etsi necessariū non est, tamen naturā vim non excedit, talē humano corpori adde-
dere appendicem. Cū id supra docuerimus in alijs de facto contigisse; ac præfertim omnibus illis, qui per ludibrium S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi e-
quo caudā demessuerunt, vti & vniuersis, qui ab illis postea nati sunt; nati sunt enim cum annato sibi ad imum tergum muscario; vt ipsi portarent, quod equo abstulerunt. Quod etsi Deus non sine miraculo fecerit, nihil obstat, cū multa & hīc miracula interuenerint in ista metamorphosi. Potuit ergo & Nabuchodonosori etiam hunc Deus apponere colophonem, vt vndique more bestię ornatus antè iugo ferendo idoneus esset, retrō autem etiam hac dependentia insignis fieret; quam, vt & cornua, extemplo ad Dei nutum, iterum amittere potuit. Idcirco ait: *Figura mea,*

Polydor,
Virgil. l.
33. hist.
Angli.

Dan. 4. 33.

reuerſa

reuerſa eſt ad me. Debut igitur abijſſe vt re-
uerti poſſet, hoc eſt, ex humana ferina fa-
cta fuiſſe, vel ſimilis ferinæ. 14. Eſi for-
taſſe initio, quando cœpit inſanire, ſicut
non ſtatim hirsutus fuit, ſed crines & vn-
gues cum tẽpore creuerunt, ita neq; ſer-
monẽ illico perdidit, ſed paulatim amentia
magis magiſq; dominante, abſurdiũs lo-
cutus eſt; tamen videtur tandem cum
mentis vſu etiam linguæ vſum adeo perdi-
diſſe, vt neque articulatas ampliũs huma-
naſq; voces ederet, ſed inconditas, ac
beſtiales, inſtar bouis mugientis. Siquidem
qualis eſt imaginatio, talis ſolet eſſe locu-
tio, ſeu vox animalis, quod ſibi aliquid
imaginatur; cum ergo in Nabuchodono-
ſore imaginatio tandem ferina fuerit, ne-
ceſſe erat & ferinas voces, immo furiales
ab eo effundi, tantoq; truculentiores, quia
fauces craſſiore pabulo raſæ vocem exa-
ſperant. 15. Quia enim non ſolum cum
feris, quaſi fera in ſiluis, verſabatur, ſed
etiam earum victu vtebatur, herbis ſcilicet
ac radicibus veſcens, lædebat vtique deli-
catum priũs guttur ac fauces; quæ cibi
cruditate & aſſiduitate vocis viam laxaue-
runt. Neque debet hoc ex libris *Incredibi-*

Vide Lu-
dou. Mo-
linam 1. p.
q. 111. &
Delrium
lib. 2. de
Magia. q.
18.

Z

lium

lium Palæphati putari; cum non solum
 diuina scriptura dicat, *fœnum ut bos come-*
dit, sed etiam Aben Esra de homine quo-
 dam melancholico affirmet, eum in mon-
 tes Sardinia secessisse, ibique cum ceruis
 diu herbis victitasse. Quod & sani homi-
 nes plurimi fecerunt, qui deserto mundi
 tumultu in eremum secesserunt, & amore
 cæli solis herbulis, ac radicalis vitam su-
 stentarunt. Immo vixerunt multi rebus,
 à quibus humana natura longè magis ab-
 horret. Ut enim taceam Argæos pyris sil-
 uestribus, Arcades glandibus, millio Sau-
 romatas, Persas cardamo, nasturcioque in
 cibum vsos; certè Æthiopes, vti & Ioan-
 nes Baptista, locustis vescebantur; Ophio-
 phagi autem serpentibus comedendis; &
 quædam femina Colonia araneis, oculato
 teste Alberto Magno, & multi hodie, quos
 ipse vidi, tam araneis, quàm alijs rebus ve-
 nenatis glutiendis, non minùs quàm olim
 Mithridates, assueti nihil inde damni sen-
 serunt; idque non sicut peculiari Numinis
 protectione olim Apostoli, & ij qui Apo-
 stolis crediderunt, quibus dictum est: *ser-*
pentes tollent; & si mortiferum quid biberint,
non eis nocebit. sed vel quia antidoto muni-
 ti, vel

Matth. 3.

4.

Marci. 1. 6

Marci. 18.

16.

ti, vel quia consuetudine in naturam transeunte tuti fuerunt. Potuit ergo, quamuis in delitijs antè enutritus rex Babylonis herbis & graminibus vitam conseruare, præsertim cùm talem cibum imaginatione atque appetitu ferino & bouino (hoc enim est *cor fera*) sibi à Deo in pœnam indito, appeteret. Et talis fuit, per septennium, in corpore Nabuchodonosor.

§. X.

Dei erga Nabuchodonosorem iustitia, quàm clemens fuerit?

Vt autem diligit misericordiam & iudiciũ Psal. 32. 5.
Deus, ita neq; ista regis pœna sine misericordia & clementia fuit. 1. Vixit inter feras ac belluas, tanto tempore, nulla eum lædente, quia imaginatæ sunt, eum ferã esse nouam ac monstrosam, & omnibus alijs vel terribiliorem, vel minùs idoneam, vt deuoraretur; aut certè, quia Angelus illius bestias cohibuit, ne eum inuaderent, ac deartuarent. Quo pacto postea ipse Daniel de se dixit: *Deus meus misit Angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi.* Daniel. 6. 22. 2. Quæ maior fuit misericordia, non solùm per somnium præmonuit huic regem Deus obscure, quid futurum esset,

esset, sed etiam per claram somnij interpretationem à Daniele factam. Per quem etiam illi ostendit modum euadendi hanc calamitatem, dum ei dixit Daniel: *Quam obrem rex, consilium meum placeat tibi, & peccata tua elemosynis redime, & iniquitates tuas misericordijs pauperum: forsitan ignoscat delictis tuis.* Delentur enim peccata, per pœnitentiam, & actus misericordiæ; & per elemosynam redimuntur, quippe quia elemosyna peccatorem disponit ad gratiam & peccati remissionem, quam instar orationis emeretur à Deo impetratque; itemque ubi remissa est culpa, ex condigno quoque meretur reliquæ pœnæ remissionem: denique licet non mereatur, semper culpæ & pœnæ æternæ, tamen ferè meretur pœnæ temporalis remissionem, ut Deus plagas suas talibus in hac vita non immittat, vel differat. 3. Quanta clementia fuit? ut pœnitentiam ageret, dedit ei spatium pœnitentiæ; siquidem distulit ad duodecim menses sententiæ suæ in regem latae executionem; & velut nouam captauit occasionem, impleta mensura peccatorum.

§. XI.

Babylonis magnitudo, superbia Nabuchodonosoris causa, cum aliorum superbia collata.

Itaque post finem mensium duodecim in an. Dan. 4. 26
 la Babylonis deambulabat: responditq; rex &
 ait: Nonne hac est Babylon magna, quam ego
 edificavi in domum regni, in robore fortitu-
 dinis meae, in gloria decoris mei? Cumq; sermo
 adhuc esset in ore regis, vox de calo ruit: Tibi
 dicitur, Nabuchodonosor rex: Regnum tuum
 transibit a te, &c. Eadem hora sermo comple-
 tus est super Nabuchodonosor, &c. Deus san-
 ctissime, quid audio? Turris Babel, & vrbs
 Babylon, quæ a Nemrod siue Belo Nini
 patre condita, a Semiramide aucta fuit, &
 postea euerfa, iterum a Nabuchodonosore
 restituta & magnificentissimis operibus
 adornata est; tanta fuit, vt in ambitu mu-
 rorum stadia 480. excurrerent; muri ipsi
 50. cubitos crassi, 200. cubitos alti essent,
 vrbsq; centum æreis portis clauderetur;
 & vt Diodorus ait, muri Babylonis adeo
 lati fuerunt, vt per eos sex currus simul
 possent procedere. Vtq; Aristoteles te-
 statur, tanta fuit Babylon, vt vrbe ab ho-
 stibus capta, per triduum incolæ alterius

Herodot.
l. 1.
Diodor.
lib. 3.
Aristot.
lib. 3. Po-
lit. cap. 2.

Z 3 partis

Martial.
ep. 1.

partis vrbis eam captā esse non senserint.
Quin tanta fuit Babylon, vt inter septem
mundi miracula numeraretur. Hanc ergo
tantam à se vrbem denuò excitatā deam-
bulans rex, tanquam opus suum aspexit,
& admiratus, quod verum erat, dixit:
*Nonne hæc est Babylon magna, quam ego adi-
ficauit? cumq̄ adhuc esset sermo in ore regis,
eadem hora, tam grauius punitus est. Su-
per hoc expauit cor meum, & emotum est de
loco suo.* Nam quot homines aspiciunt non
ciuitatem tam amplam, sed vel vnicam.
duntaxat domum? quid dico domum? vni-
cum librum, vnicam imaginem, sæpe vni-
cum carmen à se concinnatum, & sibi non
aliter placent, ac si orbem terrarum con-
didissent? Habent igitur hinc homines,
vnde discant, sibi nō ipsis plaudere, Quan-
quā Nabuchodonosor etiam ob monarchiā
tumidus, illa: *Nonne hæc est Babylon, ingen-
ti fastu, & non sine insigni Numinis con-
temptu, videtur protulisse. Et meminisse
debat somnij sui, ac interpretationis ei-
us, cuius vel oblitus est, vel paruam habuit
rationem, eaque propter ad ingenium ar-
rogantiamque pristinam rediuit. Ita nimi-
rum pereunt, qui diuinas monitiones*

parui

parui faciunt, & ad vomitum suum reuer-
suntur. Multa præterea alia quoque per-
petrauit, ob quæ puniendus erat. Vasta-
uit Arabiam, depopulatus est Moabitas;
intrauit Syriam, occupauit Iudæam; qua
de causa eum Ieremias *pradonem gentium*, Ierem. 4.
itemque *latronem*, quin alibi scriptura, ob 6.
rapacitatem lupum, leonem ob ferociam, Ierem. 18.
pardum ob celeritatem appellauit; aitque 12.
eum vasa domus Domini transtulisse in
Babylonem. Quæ omnia vitia cum jam Ezech.
etiam nostris bellis & multis bellatoribus 28. 3.
sint communia, quid aliud merentur, nisi
vt paribus supplicijs puniantur? Sed differt
eos Deus, si enim in hac vita, ad hunc mo-
dum eos plectere vellet, omnes filuæ mon-
stris implerentur. Nimis pulchra est hæc
statio pro illis; aliud stabulum paratum
est: sicut & pro heroicè pugnantibus aliud
cælum. Hinc mirari non debent, si illis
bene bellantibus malè est. Æquè magna
præmia, ac magna supplicia, in
futurum differun-

tur.

